

รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา
ระหว่างล้านนากับล้านช้าง

: กรณีศึกษา มูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาค
แม่น้ำโขงและองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

A Model of Buddhist relationship

between LANNA and LANXANG

: A case study of The Foundation for Study and
Propagation of Buddhism in the Regions of Mekong river
and The Lao Buddhist Fellowship Organization of Bokeo
Province, Lao PDR.

สิริโสภา ศุภกุล

Sirisopa Suphakul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author's Email: sirisopa_suphakul@yahoo.com

(Received: June 21, 2022 | Revised: November 14, 2022 | Accepted: December 12, 2022)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา
ระหว่างล้านนากับล้านช้าง 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิ
การศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว
แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 3) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบ

การสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การเข้าร่วมกิจกรรม การสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ แล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนากับล้านช้างมีความสัมพันธ์กันในการสืบทอดคัมภีร์และวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านประเพณีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา และด้านพุทธศิลปกรรม ในด้านความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีลักษณะความสัมพันธ์กันในการผลิตและเผยแผ่ การสร้างและปฏิสังขรณ์ การพัฒนามนุษย์ การสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ การสร้างเสริมสุขภาพและการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

รูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีรูปแบบ 5 รูปแบบ หรือ CEPAR ได้แก่ 1) รูปแบบการสร้างความดีบนเส้นทางบุญเส้นทางธรรม(Cultivate good on the merit route) 2) รูปแบบการหนุนนำด้วยองค์ความรู้(Enhance with the Buddhist Knowledge) 3) รูปแบบการเชิดชูเสริมพลังภูมิปัญญาชุมชน(Praise and Empower local wisdom) 4) รูปแบบการสงเคราะห์คนด้วยปัจจัยสี่(Aid with four Requisites) และ 5) รูปแบบการสร้างคนดีเป็นพุทธศาสนทายาท(Reinforce Buddhist descendants) ซึ่งได้ก่อให้เกิดคุณค่า 5 ประการ หรือ IDSCP ได้แก่ 1) คุณค่าด้านการสืบทอดพระพุทธศาสนา(Inherit Buddhism) 2) คุณค่าด้านการพัฒนาสังคมสุขสานติ(Develop peaceful society) 3) คุณค่าด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว(Strengthening Economics and Tourism) 4) คุณค่าด้านการเกาะเกี่ยวพัวพันแผ่นดินสองฝั่งโขง(Connect two lands) และ 5) คุณค่าด้านการจรโลงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย(Proclaim the Sangha University's reputation) โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนให้การสร้างความสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จ 5 ประการ

หรือ UCCB ประกอบด้วย 1) การศึกษาและทำความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ (Understanding history) 2) การศึกษาด้านข้อกำหนดระเบียบนโยบายของประเทศ สปป.ลาว (Understanding Lao PDR's policy) 3) การสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดในระดับผู้นำของทั้งสององค์กรประสานงาน (Close relationship between the leaders of two sides) 4) การสื่อสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทั้งสองฝ่าย (Continuous Communications) และ 5) การใช้หลักพุทธธรรมในการสร้างความสัมพันธ์ (Buddha Dharma to build Relationship)

คำสำคัญ: พุทธศาสนา, ล้านนา, ล้านช้าง, มุลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง, องค์กรพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว

Abstract

The objectives of this research paper are: 1.To study the Buddhist relationship between LANNA and LANXANG 2.To study the Buddhist relationships between The Foundation for Study and Propagation of Buddhism in the Regions of Mekong river and The Lao Buddhist Fellowship Organization of Bokeo Province and 3.To synthesize the model of Buddhist relationship between LANNA and LANXANG : A case study of The Foundation for Study and Propagation of Buddhism in the Regions of Mekong river and The Lao Buddhist Fellowship Organization of Bokeo Province. This research is a qualitative research. By studying information from documents, the participation in activities, Informal interviews and observations and do the content analysis.

The results can be summarized as follows: the Buddhist relationship between LANNA and LANXANG are the relation of the inheritance of Buddhist scripture and literature, the relation of Buddhist rites, the relation of Buddhist studies and the relation of Buddhist arts.

The Buddhist relationship between The Foundation for Study and Propagation of Buddhism in the Regions of Mekong River and The Lao Buddhist Fellowship Organization of Bokeo Province are: the production and publishing, the building and restoration, the human development, the four factors relief, the health promotion and the Buddhist tourism.

The model of Buddhist relationship between The Foundation for Study and Propagation of Buddhism in the Regions of Mekong river and The Lao Buddhist Fellowship Organization of Bokeo Province uses the 5 models of **CEPAR**: 1.To Cultivate good on the merit route 2.To Enhance with the Buddhist Knowledge 3.To Praise and Empower local wisdom 4.To Aid with four Requisites and 5.To Reinforce Buddhist descendants. By the result appeared in the 5 values of **IDSCP**: 1.To Inherit Buddhism 2.To Develop peaceful society 3.To Strengthening Economics and Tourism 4.To Connect two lands and 5.To Proclaim the Sangha University's reputation. By including 5 factors to support the success are **UUCCB**: 1. Understanding history 2.Understanding Lao PDR's policy 3. Close relationship between the leaders of two sides 4. Continuous Communications and 5.Buddha Dharma to build Relationship.

Keywords: Buddhism, Lanna, Lanxang, The Foundation for Study and Propagation of Buddhism in the Regions of Mekong river, The Lao Buddhist Fellowship Organization

1. บทนำ

อาณาจักรล้านนาและอาณาจักรล้านช้างมีความใกล้ชิดกันผูกพันมาตั้งแต่อดีตโบราณกาล เริ่มจากความเชื่อในบรรพบุรุษเดียวกันที่ออกมาจากผลน้ำเต้าแตกแขนงเป็นคนไทหลายตระกูล มีจุดร่วมทางภาษา คติความเชื่อที่คล้ายกัน ต่อมาเมื่อได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาก็ยิ่งทำให้มีวิถีปฏิบัติ มีแนวคิด มีวัฒนธรรม ประเพณีที่เหมือนกัน พระพุทธศาสนาจึงทำหน้าที่เป็นสื่อเชื่อมโยงของผู้คนทั้งสองอาณาจักรตั้งแต่บรรพกาลถึงปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรล้านนาและอาณาจักรล้านช้างมีความใกล้ชิดกันมากที่สุดทั้งด้านการเมืองการปกครองและด้านพระพุทธศาสนา ความสัมพันธ์ในด้านการเมืองการปกครองได้มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างชนชั้นปกครองทั้งสองอาณาจักรโดยการส่งเจ้าหญิงจากเชียงใหม่ไปเป็นชายาของพระเจ้าแผ่นดินล้านช้าง(ยรรยง จิระนครและรัตนพร เศรษฐกุล, 2551, น.129) เช่นในสมัยพระเจ้าสามแสนไท พระเจ้าโทธิสาลราชและพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช และในด้านความสัมพันธ์ในด้านพระพุทธศาสนา โดยหลังจากอาณาจักรล้านนาได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ 8 ของโลก เมื่อปีพ.ศ. 2020 ณ วัดเจ็ดยอด ได้ก่อให้เกิดพระสงฆ์นักปราชญ์ผู้มีภูมิรู้ภูมิธรรมได้แต่งคัมภีร์ตำราทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ทางอาณาจักรล้านช้างได้ขอให้มีการส่งคัมภีร์พระไตรปิฎกจากล้านนารวมทั้งวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาไปประดิษฐานยังอาณาจักรล้านช้าง(แสง มนวิฑูร, 2535, น.161)

ระยะต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างล้านนาและล้านช้างได้เริ่มห่างเหิน เพราะมีสาเหตุเกิดจากการทำสงครามขยายอาณาเขตของพม่าเข้ามาปกครองล้านนารวมระยะเวลาสองร้อยกว่าปี ส่วนทางด้านอาณาจักรล้านช้างก็ได้แบ่งออกเป็นสามอาณาจักรอิสระ กระทั่งเข้าสู่การรุกรานของยุคสมัยลัทธิจักรวรรดิล้านนา ในขณะเดียวกันก็มีการเข้ามาอิทธิพลของสยามในล้านนา ทำให้

อาณาจักรล้านนาได้กลายเป็นมณฑลพายัพของสยามและกลายเป็นจังหวัดของไทย ส่วนอาณาจักรล้านช้างทั้งสามอาณาจักรได้รวมกันเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)และได้เปลี่ยนระบอบการปกครอง ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าวได้ทำให้เกิดการกระทบต่อความสัมพันธ์ไทยลาวและกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างล้านนากับล้านช้าง

ในระยะเวลาของการเริ่มต้นการปกครองระบอบใหม่ในประเทศสปป.ลาว ได้ทำให้พระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบจากแนวคิดทางการเมือง วิกฤตอารามหลายแห่งอยู่ในสภาพทรุดโทรม จำนวนพระสงฆ์สามเณรลาวเหลือจำนวนน้อยมาก(พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, 2555, น.161) โดยเฉพาะในเขตชนบทสภาพความเป็นอยู่ของพระสงฆ์สามเณรที่เป็นไปตามอัตภาพ ศาสนทายาทมีความรู้ในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ค่อนข้างกลางเลือน ขณะที่ความศรัทธาและวิถีปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนชาวลาวในชนบทยังคงมีความเข้มแข็ง

เมื่อปี พ.ศ.2534 ผู้แทนไทยและลาวได้มีการลงนามความตกลงที่นครเวียงจันทน์ว่าด้วยการจัดตั้ง “คณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือไทย ลาว” ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบพิจารณาแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาวทุกด้าน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม(สุรชัย ศิริไกร, 2548, น.198) จึงนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ในหลายด้านทุกมิติระหว่างประเทศ สปป.ลาวและประเทศไทย

อย่างไรก็ตามเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สปป.ลาวและประเทศไทยได้กลับมามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอีกครั้ง ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสำคัญระดับชาติ แต่ปรากฏว่าความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างสองประเทศยังอยู่ในความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่น ซึ่งแท้ที่จริงบทบาทของพระพุทธศาสนามีความสำคัญและมี

คุณูปการในวิถีปฏิบัติที่เสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนทั้งสองประเทศ การติดต่อไปมาหาสู่อย่างเป็นทางการระหว่างเครือญาติชาวพุทธทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงทางภาคเหนือของประเทศไทยและแขวงทางภาคเหนือของประเทศ สปป.ลาวยังมีความสัมพันธ์แนบแน่นกันมาแต่โบราณ ด้วยเพราะความผูกพันทางสายเลือดความเป็นเครือญาติที่มีวัฒนธรรมเดียวกัน นับถือศาสนาเดียวกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Philip E. Jacop และ Henry Teune (พิชณู สุวรรณชะฎ, 2540, น.17) ที่กล่าวถึงความใกล้ชิดของประชากรที่มีความสัมพันธ์ในด้านภูมิศาสตร์ในการที่มีเขตแดนติดต่อกัน และประชากรมีเชื้อสายเผ่าพันธุ์เดียวกันจึงก่อให้เกิดความผูกพันใกล้ชิดกัน

เมื่อผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายทศวรรษก่อนในอดีตได้นำไปสู่สถานการณ์พระพุทธศาสนาในประเทศสปป.ลาวที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้มูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง(มูลนิธิลุ่มแม่น้ำโขง)ได้เข้ามามีส่วนในด้านการสนับสนุนงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแขวงบ่อแก้วโดยการ“มอบสิ่งที่เหลือ เจือสิ่งที่ขาด”เป็นโครงการสนับสนุนงานด้านพระพุทธศาสนาในแขวงบ่อแก้ว ซึ่งได้สอดคล้องกับนโยบายของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน(ASEAN Socio-Cultural Community –ASCC) ที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรในกลุ่มประเทศสมาชิก ในด้านการส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษา ทางสังคมและวัฒนธรรม

มูลนิธิลุ่มแม่น้ำโขงได้มีการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนากับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว(อพส.) แขวงบ่อแก้วในลักษณะโครงการร่วมมือทางการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา แม้จะเป็นความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่น แต่ได้สร้างความสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ระดับชาติ ซึ่งยังไม่ปรากฏความร่วมมือทางพระพุทธศาสนาขององค์กรใดในประเทศไทยและประเทศสปป.ลาวที่สามารถ

สร้างความสัมพันธ์หลายมิติอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดคุณค่าดังเช่นความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขงกับ อพส.แขวงบ่อแก้ว

จากแนวทางที่มูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขงได้มีส่วนสนับสนุนการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในแขวงบ่อแก้ว ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนา กับล้านช้าง กรณีศึกษา มูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ลุ่มแม่น้ำโขง กับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาวซึ่งได้ดำเนินกิจกรรมโครงการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ร่วมกันมากกว่าทศวรรษ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนากับล้านช้าง

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.3 เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนากับล้านช้าง กรณีศึกษา มูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง กับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากการสนทนากลุ่มและจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักฝ่ายไทยจำนวน 10 รูป/ท่านได้แก่ประธานมูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์เลขาธิการมูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขง รองประธานฝ่ายฆราวาส กรรมการของมูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขง ชมรมพระนิสิตลาว มจร. วิทยาเขตเชียงใหม่ เป็นกลุ่มประชากรที่ดำเนินงานด้านนโยบายและการปฏิบัติโดยตรงของมูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างทางฝ่าย สปป.ลาวประกอบด้วยองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว (อพส.)แขวงบ่อแก้วและตัวแทนฝ่ายชุมชนรวม 15 รูป/ท่านได้แก่ เจ้าคณะแขวงบ่อแก้ว ประธานที่ปรึกษาคณะอพส.แขวงบ่อแก้ว รองเจ้าคณะแขวงบ่อแก้ว หัวหน้ากรมการฝ่ายสาธารณสุขการ หัวหน้ากรมการฝ่ายการต่างประเทศ ซึ่งเป็นคณะสงฆ์ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและการบริหารงานด้านพระพุทธศาสนาของแขวงบ่อแก้ว รองเจ้าอาวาสวัดก้อนตื้น รองเจ้าคณะเมืองปากทา สมาชิกในหมู่บ้านก้อนตื้น อดีตประธานแนวลาวสร้างชาติเมืองปากทา นายบ้าน(ผู้ใหญ่บ้าน) รองนายบ้าน ประธานที่ปรึกษาอาวุโส อาจารย์วัด กรรมการวัด หัวหน้าสหะพะพันเมียง ตัวแทนชาวบ้านบ้านก้อนตื้น ซึ่งเป็นประชากรในพื้นที่ที่มูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขงได้ดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามานานกว่าทศวรรษ และตัวแทนอดีตพระนิสิตลาว มจร. เชียงใหม่ที่มีภูมิลำเนาในแขวงบ่อแก้ว ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวแขวงบ่อแก้วซึ่งได้เคยร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของมูลนิธิฯลุ่มแม่น้ำโขงในแขวงบ่อแก้ว

3.2 ขอบเขตพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย และในพื้นที่แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

พื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย เป็นพื้นที่ภูมิลำเนาของมูลนิธิกลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

พื้นที่ในแขวงบ่อแก้ว เป็นพื้นที่ที่มูลนิธิกลุ่มแม่น้ำโขงได้เข้าไปมีส่วนในการสนับสนุนและหนุนเสริมงานด้านการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างยาวนานต่อเนื่องมากกว่าทศวรรษ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลรวบรวมที่ได้ทำการศึกษาจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือในสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่

เครื่องมือในการสัมภาษณ์ได้มาจากการตั้งคำถามเพื่อที่จะได้คำตอบอันนำมาซึ่งการตอบวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสังเคราะห์รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา การตรวจเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านได้พิจารณาความเหมาะสมถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย อยู่ในกรอบของคำถามเพื่อให้ได้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์

ข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือในสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ การสังเกต การจดบันทึกข้อมูล การเก็บภาพถ่ายในกิจกรรมอย่างสม่ำเสมออย่างเป็นธรรมชาติต่อเนื่องมากกว่าทศวรรษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ถึงปัจจุบัน แต่เมื่อปีพ.ศ.2563 ได้เกิดการแพร่ระบาดโรคโควิด19 ทั่วโลก จึงได้มีการปิดด่านพรมแดนระหว่างประเทศ ต่อมาเมื่อได้มีการเปิดด่านพรมแดน

ไทยลาวอย่างเป็นทางการอีกครั้งในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2565 ผู้วิจัยจึงได้กลับเข้าพื้นที่ในแขวงบ่อแก้วและดำเนินกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาตามปกติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ทางพระพุทธศานาระหว่างล้านนากับล้านช้าง การลงพื้นที่สังเกตการณ์ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้อง จึงนำไปสู่กระบวนการสังเคราะห์และเรียบเรียงเนื้อหาที่ได้ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์

4. ผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทั้งจากการศึกษาเอกสาร การลงพื้นที่ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลจากการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสองอาณาจักรล้านนาล้านช้าง มีความสัมพันธ์เป็นชาติตระกูลเดียวกันมาแต่โบราณกาลควบคู่ไปกับบริบทประวัติศาสตร์การก่อตั้งบ้านเมือง โดยมีพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงผู้คนสองฝั่งโขงตลอดมา อาณาจักรล้านนาได้เป็นฝ่ายให้การสนับสนุนอาณาจักรล้านช้างในด้านการสืบทอดคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาและวรรณกรรม การส่งผ่านด้านประเพณีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเช่นการอุปสมบทพระเจ้าโพธิสาลราชแห่งอาณาจักรล้านช้าง โดยนิมนต์พระเถระจากอาณาจักรล้านนาเป็นพระอุปัชฌาย์(สิลา วีระวงศ์, 2535, น.49) ด้านพุทธศิลปกรรม และด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา ส่วนทางล้านนาได้รับการถ่ายทอดด้านการสืบทอดคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์จากล้านนาได้เดินทางไปคัดลอกคัมภีร์ไบลานในล้านช้าง(สมโชติ อ๋องสกุล, 2558, น.

142) มีการรับประเพณี “การตากธัมม์” มาจากเมืองหลวงพระบางและได้เป็นอัตลักษณ์ของวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นวัดที่มีพิธีตากธัมม์แห่งเดียวในประเทศไทย

4.2 ความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว มีลักษณะความสัมพันธ์ในด้านการผลิตและเผยแผ่ ด้านการสร้างและปฏิสังขรณ์ ด้านการพัฒนาคนุชย์ ด้านการสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ และด้านการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

มูลนิธิฯ ลุ่มแม่น้ำโขง ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2548 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่ เป็นมูลนิธิที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเพื่อนบ้านและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง การดำเนินงานของมูลนิธิฯ ลุ่มแม่น้ำโขงมีวัตถุประสงค์เพื่อ

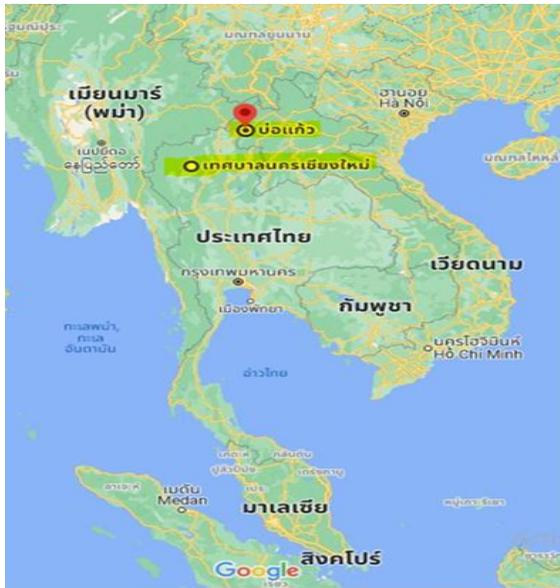
1. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของพุทธบริษัท และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
2. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาพุทธบริษัทตามหลักภาวะนา4 คือกายภาวนา ศิลภาวนา จิตภาวนา ปัญญาภาวนา ในประเทศภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
3. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยทางพระพุทธศาสนา สังคมวัฒนธรรม และภูมิปัญญาในประเทศภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
4. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการสร้างสรรค์ การบูรณะ ปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ บนฐานแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

5. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในประเทศภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
6. เพื่อดำเนินการและส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม
7. ไม่ดำเนินงานกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

มูลนิธิลุ่มแม่น้ำโขง มีโครงการที่ดำเนินงาน 23 โครงการได้แก่โครงการถวายพระไตรปิฎกเพื่อการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา 9 ประเทศ โครงการจัดพิมพ์หนังสือ หนังสือสอนศีลธรรมจากพระไตรปิฎก หนังสือสวดมนต์ โครงการพัฒนาศักยภาพนิสิต โครงการถวายทุนการศึกษา โครงการบรรพชาสามเณรสืบทอดพระพุทธศาสนา โครงการตามรอยพระโพธิสัตว์ โครงการห้องเรียนเตรียมสามเณร โครงการห้องเรียนเคลื่อนที่โครงการปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน โครงการน้ำดื่มสะอาดเพื่อชุมชน โครงการสร้างห้องน้ำถวายวัดในชนบททางไกลโครงการถวายผ้าไตรจีวรและผ้าไตรมือสอง โครงการถวายเทียนพรรษา โครงการจาริกแสวงบุญเส้นทางธรรมะโครงการฟิล์มกรองแสงวิถียุญ โครงการพัฒนาศักยภาพพุทธบริษัทตามแนวพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนความหลากหลายของภาษา โครงการวิจัย โครงการ MONK CHAT โครงการปฏิบัติธรรม โครงการช่วยเหลือคนชราและครอบครัวที่ทุกข์ยาก โครงการอุปถัมภ์ทุนการศึกษาให้กับเยาวชนที่ด้อยโอกาส และโครงการเมตตาธรรม(สิริโสภา ศุภกุล, 2564, น. 29-39)

แขวงบ่อแก้วเป็นแขวงใหญ่ที่สำคัญในภาคเหนือของประเทศลาว เป็นแขวงที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 มีสภาพภูมิประเทศเป็นทิวเขาสูงมีความเป็นธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ ประกอบด้วยประชากรหลายเผ่าพันธุ์ เช่น ลาว ลื้อ ไต ยวน ม้ง ขมุ แลนแตน ประกอบด้วย 5 เมืองคือ เมืองห้วยซายเป็นเมือง

สำคัญ เมืองต้นผึ้ง เมืองปากทา เมืองผาอุดม และเมืองเม็ง ประชากรส่วนใหญ่
นับถือพระพุทธศาสนาและศาสนาดั้งเดิม



ภาพจาก : Google Earth ที่ตั้งแขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประกอบด้วย เจ้าคณะแขวง และรองเจ้าคณะแขวง 5 ตำแหน่ง ในตำแหน่งฝ่ายหัวหน้ากรรมการการปกครองสงฆ์ หัวหน้ากรรมการฝ่ายการต่างประเทศ หัวหน้ากรรมการฝ่ายการเผยแผ่ศีลธรรมและปฏิบัติกรรมฐาน หัวหน้ากรรมการฝ่ายการศึกษา และหัวหน้ากรรมการด้านสาธารณูปการ โดยมีประธานที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำในการบริหารงาน

ในระยะกว่าทศวรรษที่ผ่านมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2554 จากการริเริ่มโครงการแรกในการถวายพระไตรปิฎกที่วัดก้อนดิน เมืองปากทา ได้ขยายไปสู่การดำเนินโครงการด้านพระพุทธศาสนาในแขวงบ่อแก้ว 17 โครงการ ในจำนวนโครงการทั้งหมดของมูลนิธิกลุ่มแม่น้ำโขง 23 โครงการ โดยลักษณะกิจกรรมโครงการที่ได้สร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการผลิตและเผยแพร่ ได้แก่โครงการถวายพระไตรปิฎกเพื่อการศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา 9 ประเทศ โครงการจัดพิมพ์หนังสือโครงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาบนความหลากหลายของภาษา

ด้านการสร้างและปฏิสังขรณ์ ได้แก่การบูรณะสิม(วิหาร)โบราณ การสร้างพระเจดีย์ หอแจก(ศาลาการเปรียญ) กุฏิพระสงฆ์สามเณร หอสังฆาวุธ หอประชุม

ด้านการพัฒนามนุษย์ ได้แก่โครงการพัฒนาศักยภาพนิสิต โครงการถวายทุนการศึกษา โครงการบรรพชาสามเณรสืบทอดพระพุทธศาสนา โครงการพัฒนาศักยภาพพุทธบริษัทตามแนวพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการวิจัย โครงการสนทนาธรรมะกับพระสงฆ์ หรือ MONK CHAT และโครงการปฏิบัติธรรม

ด้านการสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ งานด้านการสงเคราะห์ของมูลนิธิกลุ่มแม่น้ำโขงเป็นงานที่จัดการเลือกปฏิบัติในการแบ่งแยกเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ตามจรรยาบรรณของงานการสงเคราะห์ได้แก่ โครงการถวายผ้าไตรจีวร โครงการถวายเทียนพรรษา โครงการตามรอยพระโพธิสัตว์

ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ โครงการผลิตน้ำดื่มสะอาดเพื่อชุมชน โครงการสร้างห้องน้ำถวายวัดในชนบททางไกล

ด้านการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ โครงการจาริกแสวงบุญ
เส้นทางธรรมะ

4.3 รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนา
กับล้านช้าง กรณีศึกษา มูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคุ่ม
แม่น้ำโขง กบองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 5 รูปแบบ หรือ CEPAR โดยมีที่มาจากลักษณะ
กิจกรรมโครงการทั้ง 17 โครงการ ได้แก่ 1. การสร้างความดีบนเส้นทางบุญ
เส้นทางธรรม(Cultivate good on the merit route) 2. การหนุนนำด้วยองค์
ความรู้ (Enhance with the Buddhist Knowledge) 3. การเชิดชูเสริมพลังภูมิ
ปัญญาชุมชน(Praise and Empower local wisdom) 4. การสงเคราะห์คนด้วย
ปัจจัยสี่(Aid with four Requisites) และ5. การสร้างคนดีเป็นพุทธศาสนทายาท
(Reinforce Buddhist descendants)

การทำความดีบนเส้นทางบุญเส้นทางธรรม เป็นการทำความดีที่ทำได้
ครบทั้งบุญกิริยาวัตถุ 3(ที.ปา.(ไทย) 11/228/230) คือ *ทานมัย* เป็นการทำบุญ
ด้วยการให้ปันสิ่งของ *สีลมัย* เป็นการทำบุญด้วยการรักษาศีล มีความประพฤติดีมี
ระเบียบวินัย และ*ภาวนามัย* เป็นการทำบุญด้วยการฝึกอบรมจิตใจเจริญปัญญา
การทำบุญได้ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความสามัคคีของคนในชุมชน

การหนุนนำด้วยองค์ความรู้เกิดจากการถวายพระไตรปิฎกฉบับภาษา
ล้านนาและฉบับภาษาลาวเพื่อศึกษาแก่นแท้หลักธรรมคำสอนจากพระไตรปิฎก
การบูรณาการสร้างองค์ความรู้จากพระไตรปิฎกเป็น “พระไตรปิฎกที่มีชีวิต”
(รายการไทยพีบีเอส, (2562), ตามรอยพระพุทธเจ้า 2 ตอนที่ 13 การกลับมาของ
เสียงพระพุทธเจ้า)เป็นการดำเนินงานโดยสมาชิกชมรมพระนิสิตลาว มจร.วิทยา
เขตเชียงใหม่ เป็นคณะผู้จัดกระบวนการสอนศีลธรรมจากพระไตรปิฎกในการนำ
ความรู้หลักธรรมะสร้างชุมชนศีลธรรม

การเชิดชูเสริมพลังภูมิปัญญาชุมชนเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีเป้าหมายเพื่อการทำนุบำรุงวัดให้เป็นธรรมณีสถานเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน

การสงเคราะห์คนด้อยปัจจัยสี่ เกิดจากชาวพุทธไทยที่มีหลักธรรมพรหมวิหาร4 มีเมตตาจิตถวายทานปัจจัยให้กับวัด พระสงฆ์สามเณร เยาวชนและโรงเรียนในแขวงบ่อแก้ว ได้แก่ การบูรณปฏิสังขรณ์วัด การสร้างกุฏิสงฆ์ การสร้างศาลาการเปรียญ การถวายผ้าไตรจีวร การถวายเทียนพรรษา การมอบอุปกรณ์การเรียนให้กับพระสงฆ์สามเณรและเยาวชน การมอบเสื้อผ้า อาหาร ยารักษาโรค ในทานสูตร(อง.ฉกภ.(ไทย) 22/37/486) ได้กล่าวว่าผู้ได้ทำบุญถวายทานเป็นผู้ที่ได้รับความสุขทั้งก่อนการให้ทาน ขณะที่กำลังให้ทาน เมื่อให้ทานแล้วเกิดความอิ่มเอมสุขใจ

การสร้างคนดีเป็นพุทธศาสนทายาทได้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา การสนับสนุนพระสงฆ์สามเณรจากแขวงบ่อแก้วได้ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทยและการส่งพุทธศาสนทายาทที่มีคุณภาพกลับสู่มาตุภูมิ

การดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ของสององค์กรได้ก่อให้เกิดคุณค่า 5 ประการ หรือ IDSCP ได้แก่ 1. ด้านการสืบทอดพระพุทธศาสนา(Inherit Buddhism) 2.ด้านการพัฒนาสังคมสุขสานติ(Develop peaceful society) 3.ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว(Strengthening Economics and Tourism) 4.ด้านการเกาะเกี่ยวพัวพันแผ่นดินสองฝั่งโขง(Connect two lands) และ5. ด้านการจรรโลงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย(Proclaim the Sangha University's reputation)

การสืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาทั้งด้านศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนพิธีและศาสนวัตถุ **การสร้างสังคมสันติสุข** เกิดการตื่นตัวการศึกษารรณะของพระพุทธเจ้า การได้สดับรับฟังธรรมะจากพระสงฆ์ได้

เรียนรู้ธรรมะอันประเสริฐ มีความเข้าใจในตนเองมีความเมตตาในเพื่อนมนุษย์เป็นชาวพุทธผู้ตื่นรู้ได้มีวุฒิธรรม 4 ประการ(อง.จตุกก.(ไทย) 21/248/332) เป็นคุณธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ได้แก่ *สัปปุริสสังเสวะ* การได้เสวนากับผู้ทรงธรรมทรงปัญญา *สัทธัมมัสสวนะ* การได้สดับพระสัทธรรม *โยนิโสมนสิการ* การรู้จักคิดพิจารณาเหตุผล *ธัมมานุষ্ঠมมปฏิบัติ* การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามธรรม อีกทั้งยังเกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) ได้เห็นพัฒนาการทางความคิดของชาวบ้านที่มีความเมตตาเอื้ออารีให้โอกาสให้การยอมรับต่อศาสนาयाทหลายชาติพันธุ์ที่มาบวชในชุมชนของตน **การส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว** ได้ก่อให้เกิดกระแสหมุนเวียนทางเศรษฐกิจทั้งสองฝั่งโขง **การเกาะเกี่ยวพัวพันแผ่นดินสองฝั่งโขง** การเดินทางจาริกบุญเส้นทางธรรมะในแขวงบ่อแก้วทำให้เกิดผลต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การสืบทอดประเพณีพิธีกรรมได้ฟื้นคืนกลับมาอีกครั้ง **การจรรโลงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย** มูลนิธิฯ ลุ่มแม่น้ำโขงได้มีส่วนในการสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัยสงฆ์ “...งานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ไทยที่นับวันการทำงานด้านนี้จะลางเลือนในยุคนี้ ซึ่งก็มีแต่เพียงมจร. วิทยาเขตเชียงใหม่ และบัณฑิตทางพระพุทธศาสนาที่จะช่วยกันดำรงรักษางานเผยแผ่นี้ไว้...” (พระครูปัญญาธรรมวัฒน์(พระครูบาอินทร ปัญญาวิฑฒโน), สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2564) การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะการนำหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาใช้ปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของสังคม(อำพล บุตดาสารและคณะ, 2564, น.99)

คุณค่าทั้ง 5 ประการ ได้สอดคล้องกับแผนพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติในกรอบระยะเวลา 15 ปี(พ.ศ.2558-2573) ใน 17 เป้าหมายของการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่เท่าเทียม การจัดการน้ำและสุขาภิบาล การลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างสังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

และการร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น อีกทั้งรูปแบบและคุณค่าที่เกิดขึ้น ได้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติไทย 20 ปี(พ.ศ.2560-2579) ใน 6 ด้าน 6 ยุทธศาสตร์หลัก 4 ยุทธศาสตร์รอง ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความเสมอภาคทางสังคม ความยุติธรรม การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การวิจัยและนวัตกรรม และความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา(Open Development Thailand, (2561),เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน)

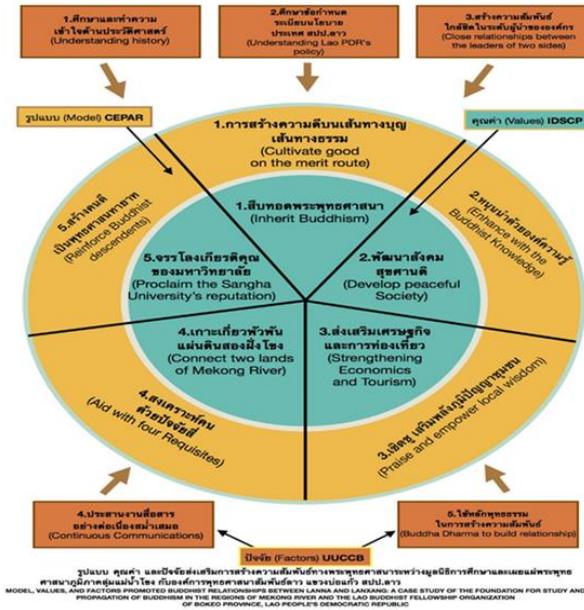


ผศ.ดร.พระครูประวิตรวรานุกฤต(เสนห์ ธมฺมวโร) เลขาธิการมูลนิธิกลุ่มแม่น้ำโขงได้เข้าพบและปรึกษาการดำเนินงานพระพุทธศาสนา โดยมีพระอาจารย์ใหญ่อาชญาธรรมค้ำเงิน คำวงศ์ เจ้าคณะแขวงบ่อแก้ว ให้การต้อนรับ

ปัจจัยที่ส่งเสริมกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ระหว่างมูลนิธิกลุ่มแม่น้ำโขงกับ อพส.แขวงบ่อแก้ว มี 5 ประการ หรือ UCCB ประกอบด้วย 1. การศึกษาและทำความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ (Understanding history) 2. การศึกษาด้านข้อกำหนดระเบียบนโยบายของประเทศ สปป.ลาว(Understanding Lao PDR's policy) 3. การสร้าง

ความสัมพันธ์ใกล้ชิดในระดับผู้นำของทั้งสององค์การ(Close relationship between the leaders of two sides) 4. การประสานงาน การสื่อสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ(Continuous Communications) และ 5. การใช้หลักพุทธธรรมในการสร้างความสัมพันธ์(Buddha Dharma to build Relationship)

การศึกษาและทำความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ ช่วยให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรล้านนาและล้านช้างตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สภาพการเมืองการปกครองและด้านพระพุทธศาสนา **การศึกษาด้านข้อกำหนดระเบียบนโยบายของประเทศ สปป.ลาว** กฎระเบียบสำคัญต่างๆของประเทศลาวเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ว่าด้วยการคุ้มครองและปกป้องการเคลื่อนไหวศาสนา อยู่ประเทศ สปป.ลาว (เอกสารเลขที่ 315/ลบ นครหลวงเวียงจันทน์, 2561, น.2-14) **การสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดในระดับผู้นำของทั้งสององค์กร** ได้นำไปสู่ “...การมีฉันทามติมีความเห็นตรงร่วมกันที่เป็นไปในทางเดียวกันประสานประโยชน์ก้าวหน้าเพื่อความเจริญของพระพุทธศาสนา...” (อาชญาธรรมคำเงิน คำวงส์ เจ้าคณะแขวงบ่อแก้ว, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2563) มีการประสานงาน การสื่อสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในอนาคตการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพจึงควรมีตัวแทนของมูลนิธิลุ่มแม่น้ำโขงอยู่ในแขวงบ่อแก้ว “...การที่มีตัวแทนมูลนิธิลุ่มแม่น้ำโขงในแขวงบ่อแก้วจะเป็นการดำเนินงานที่รวดเร็ว กระชับเวลา มีการประชุมผ่านการสื่อสารที่ทันสมัย...” (อากร ใจประจง, สัมภาษณ์, 8กรกฎาคม 2564) มีการใช้หลักพุทธธรรมในการสร้างความสัมพันธ์ ในการทำงานประสานซึ่งกันและกันจึงทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่น่าพึงพอใจ ด้วยการใช้นวัตกรรม**พหุวิถีการ4**(อง.ปญจก.22/192/252) ความมีเมตตา ปราณนาดีต่อกัน มีความกรุณาที่จะช่วยให้พ้นทุกข์ มีมุทิตา แสดงความยินดีต่อกัน และมีอุเบกขา วางใจเป็นกลาง มีหลักธรรม**สังคหวัตถุ4**ที่.ป. 11/140/167) เป็นการให้ทาน มีการแบ่งปันกัน มีปิยวาจาใช้วาจาสุกโมตรี้ มีอัสถ



5. อภิปรายผล

สังคมแต่ละสังคมมีการพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน และมีมิติทางวัฒนธรรม ฉะนั้นการศึกษาวิจัยงานด้านพุทธศาสตร์ในพื้นที่จึงต้องมีแง่มุมประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ถ้างานวิจัยที่ขาดมิติทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการหาความเกี่ยวข้องความสัมพันธ์ที่มีหลายด้าน (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2548, น. 83)

งานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการศึกษาของมูลนิธิฯ ลุ่มแม่น้ำโขงได้สอดคล้องกับกฎของมหาเถรสมาคมที่คณะสงฆ์ไทยต้องถือเป็นฐานะหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ตราฎมทาเถรสมาคม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ มี 6 ประการ(พระราชวรมนูณี(ป.อ. ปยุตโต),

2527, น. 43) คือด้านการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการศึกษา ศาสนศึกษา ด้านการสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

การที่มูลนิธิฯ ลุ่มแม่น้ำโขงได้ให้การสนับสนุนงานด้านพระพุทธศาสนาในแขวงบ่อแก้ว ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ ส.ศิริรักษ์ ในแง่ที่ว่าเราควรมีความเสียสละ ควรสนับสนุนในสิ่งที่เขาต้องการปราศจากการหาผลประโยชน์ โดยช่วยกันรักษาไว้ให้บริสุทธิ์ตามแบบฉบับลาว(ส.ศิริรักษ์, 2551, น.91) การดำเนินความสัมพันธ์นี้ยังได้สอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคมในทัศนะของ ออร์ กุส ก็องต์ (สุภางค์ จันทวานิช, 2555, น.26) และ เอมีล ดูไคล์ม (บุญลือ วันทา ยนต์, 2556, น.126) ซึ่งเน้นการให้ความสำคัญของศาสนาในบทบาทการทำหน้าที่เป็นสิ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบที่อยู่เลยเหนือความขัดแย้งทางความคิดและทางการเมือง ชาวพุทธมีจิตใจปล่อยวาง เรื่องการเมืองเพราะต่างก็แสวงหาความสุขแท้จริงภายในในวิถีการดำรงชีวิตในแนวทางพระพุทธศาสนาที่รักความสงบและสันติ

การสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนา กับ ล้านช้าง กรณีศึกษา มูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง กับ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ได้ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมชุมชนภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง โดยได้เกิดสามัคคีธรรมขึ้นระหว่างชาวพุทธในภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง เกิดกระบวนการสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยทางปฏิบัติและทางพุทธประเพณี เกิดการเรียนรู้การให้ทานที่ถูกต้องด้วยการพิจารณาการให้ทานด้วยศรัทธาที่เกิดจากปัญญา เกิดความรู้ความเข้าใจหลักธรรม ที่ถูกต้องยิ่งขึ้น เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อใจระหว่างชาวพุทธด้วยกัน เกิดพรหมวิหารธรรม เกิดความเมตตาต่อชาติพันธุ์ชนเผ่าอื่นได้มาสมาทานพระพุทธศาสนา เพิ่มมากขึ้น เกิดความกระตือรือร้นร่วมมือกันในการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีที่

เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เกิดความต่อเนื่องการเพิ่มจำนวนศาสนทายาทที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นและเกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

6. บทสรุป

การสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนากับล้านช้าง กรณีศึกษา มูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง กับ องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของชาวพุทธในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ที่ได้ก่อให้เกิดความสามัคคี ความผูกพันซึ่งกันและกันตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

1. ความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างล้านนากับล้านช้างมีความสัมพันธ์กันในด้านการศึกษา ศาสนพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านประเพณี พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาและด้านพุทธศิลปกรรม

2. ความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีลักษณะความสัมพันธ์กันในด้านการผลิตและเผยแผ่ การสร้างและปฏิสังขรณ์ การพัฒนามนุษย์ การสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ การสร้างเสริมสุขภาพและการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

3. รูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 5

รูปแบบได้แก่ 1. การสร้างความดีบนเส้นทางบุญเส้นทางธรรม 2. การหนุนนำด้วยองค์ความรู้ 3. การเชิดชูเสริมพลังภูมิปัญญาชุมชน 4. การสงเคราะห์คนด้วยปัจจัยสี่ และ 5. การสร้างคนดีเป็นพุทธศาสนทายาท ซึ่งได้ก่อให้เกิดคุณค่า 5 ประการ ได้แก่ 1. ด้านการสืบทอดพระพุทธศาสนา 2. ด้านการพัฒนาสังคมสุสานดี 3. ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 4. ด้านการเกาะเกี่ยวพัวพันแผ่นดินสองฝั่งโขง และ 5. ด้านการจรโลงเกียรติคุณของมหาวิทาลัย โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนให้การสร้างความสัมพันธ์ประสบผลสำเร็จ 5 ประการ ประกอบด้วย 1. การศึกษาและทำความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ 2. การศึกษาด้านข้อกำหนดระเบียบนโยบายของประเทศ สปป.ลาว 3. การสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดในระดับผู้นำของทั้งสององค์กรการประสานงาน 4. การสื่อสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทั้งสองฝ่าย และ 5. การใช้หลักพุทธธรรมในการสร้างความสัมพันธ์

เอกสารอ้างอิง

- จักรพรรณ วงศ์พรพวัน และสาธิตา ไสวงาม.(2562). *อาณาจักรล้านช้าง : ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง*. (รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- บุญลือ วันทายนต์. (2546). *สังคมวิทยาศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา. (2555). *พระพุทธศาสนาในลาว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เม็ดทราย.
- พระราชวรมนี(ป.อ.ปยุตโต). (2527). *สถาบันพระสงฆ์กับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยรรยง จิระนครและรัตนพร เศรษฐกุล. (2551). *ประวัติศาสตร์สิบสองปันนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สว่างสรรค์
- รายการไทยพีบีเอส. (2562). *ตามรอยพระพุทธเจ้า 2 ตอนที่ 13 การกลับมาของเสียงพระพุทธเจ้า*. สืบค้น 3 สิงหาคม 2562, จาก https://www.youtube.com/watch?v=2VHxOgl_hXc
- ส.ศิริรักษ์.(2551).*เตร็ดเตร่เจ็ดย่านน้ำของ ส.ศิริรักษ์การเยี่ยมยามเพื่อนบ้านใน 4 ทศวรรษ*. กรุงเทพฯ: ศึกษิตสยาม.
- สมโชติ อ่องสกุล.(2558). *ชุมชนช่างในเวียงเชียงใหม่ ประวัติศาสตร์ชุมชน*. เชียงใหม่: ศูนย์ล้านนาศึกษา.
- สิลา วีระวงค์. (2540). *ประวัติศาสตร์ลาว*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สิริโสภา ศุกกุล. (2564). *สังเคราะห์รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของมูลนิธิการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง*. (สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- สุรชัย ศิริไกร. (2548). *การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2557). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกสารดำรัสว่าด้วยการคุ้มครองและปกป้องการเคลื่อนไหวศาสนา อยู่ สปป.ลาว, เอกสารเลขที่ 315/ลบนครหลวงเวียงจันทน์*. (2561).
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2548). *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

อำพล บุคตาสาร, ซาติเมธี หงษา และประยูร ป้อมสุวรรณ. (2564).

พระพุทธศาสนา: รากฐานการศึกษาไทยที่ควรหันมามอง
[ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *วารสารปณิธาน*. 17 (1), 99.

Martin FOX. (1986). *Laos: Politics, Economics and Society*.
Great Britain: SRP Ltd.

Open Development Thailand. (2564). *เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน*.
สืบค้น 11 พฤศจิกายน 2564, จาก
[https://thailand.opendevlopmentmekong.net/th/topics/
sustainable-development-goals/](https://thailand.opendevlopmentmekong.net/th/topics/sustainable-development-goals/)